

Görsel K?sa Süreli Bellek ve Dikkat Fonksiyonlar?n? Ölçmeye Yönelik Bir Bellek Bataryas?

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Görsel K?sa Süreli Bellek ve Dikkat Fonksiyonlar?n? Ölçmeye Yönelik Bir Bellek Bataryas?*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22364>

Özet

Bu çal??ma, Er ve Dinç (2001) taraf?ndan geli?tirilen ve özellikle **Görsel K?sa Süreli Bellek** (GKBB) ve ilgili **Dikkat Fonksiyonlar?**n?n ölçülmesine odaklanan kapsaml? bir **Bellek Bataryas?** sunmaktadır. Batarya, temel olarak dört farklı alt testten olu?makta olup, bireylerin görsel bilgiyi k?sa süreli?ine depolama kapasitelerini, bu bilgiyi i?leme süreçlerini ve görsel tarama stratejilerini de?erlendirmeyi amaçlamaktadır. Geli?tirme çal??mas?, bataryan?n psikometrik özelliklerini incelemi? ve yap? geçerli?i için faktör analizi sonuçlar?n? raporlam??t?r.

Geli?tirilen bu araç, nöropsikolojik de?erlendirmelerde ve deneysel psikoloji çal??malar?nda, görsel bilginin alg?lanmas?, k?sa süreli depolanmas? ve dikkat mekanizmalar?n?n etkile?imini ayr?nt?l? olarak incelemek üzere tasarlanm??t?r. Bataryan?n alt testlerinin her biri, bili?sel süreçlerin farklı yönlerine odaklanarak, görsel bellek ve dikkat alan?ndaki spesifik yetersizliklerin veya güçlü yönlerin tespit edilmesine olanak tan?r.

Anahtar Kelimeler

Görsel K?sa Süreli Bellek, Dikkat Fonksiyonlar?, Bellek Bataryas?, Faktör Analizi, Bili?sel De?erlendirme, Görsel Çal??ma Belle?i, Psikometrik Geli?tirme.

Yazarlar

N. Er, L. Dinç

Amaç

Bu **Bellek Bataryas?**n?n temel amacı, bireylerin görsel alandaki k?sa süreli bellek kapasiteleri ile birlikte görsel dikkat ve tarama stratejileri gibi ili?kili bili?sel fonksiyonlar?n? sistematik bir ?ekilde ölçmektir. Geli?tirme çal??mas? (Er & Dinç, 2001), bu bataryay? özellikle klinik ve ara?tırma ortamlar?nda görsel bili?sel i?lev bozukluklar?n? tespit etmek ve bu alanlardaki bireysel farklılıklar? saptamak üzere kullan?ma sunmay? hedeflemi?tir.

Batarya, nöropsikoloji alan?nda s?kl?kla kar??ıla??lan, ancak standart testlerle yeterince ayr??t?r?lamayan görsel dikkat ve bellek bile?enlerini ba??ms?z testlerle ele alarak, bu bili?sel alanlara dair daha derinlemesine ve ayr??t?r?lm?? bir de?erlendirme sunmay? amaçlamaktadır. Bu sayede, görsel bilgi i?leme süreçlerindeki spesifik zorluklar daha kesin olarak belirlenebilmektedir.

Yap?

Görsel K?sa Süreli Bellek ve Dikkat Fonksiyonlar?n? Ölçmeye Yönelik Bir Bellek Bataryas?, görsel

bilginin farklı a?amalar?n? de?erlendiren dört ana alt testten olu?an çok boyutlu bir yapıyı temsil eder. Ölçülen temel **bilişsel yapı**lar, görsel bilginin kısa süreli tutulması ve manipülasyonu ile görsel alandaki seçici dikkat süreçleridir.

Batarya, aşağıdaki dört farklı alt testin birleşimi olarak yapılandırılmıştır:

Görsel Kısa Süreli Bellek Kapasitesi Testi

Kısa Süreli Görsel Çalma Belleği Testi

Çekil Belleği Testi

Görsel Dikkat ve Tarama Stratejisi Testleri

Bu bileşenler, hem pasif depolama (kısa süreli bellek) hem de aktif manipülasyon (çalma belleği) ve çevresel bilgiye odaklanma (dikkat ve tarama stratejisi) gibi görsel-bilişsel alanların kritik yönlerini kapsamaktadır.

Geçerlik

Bataryanın yapı geçerliliğini incelemek amacıyla **faktör analizi** uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, bataryanın ölçtüğü yapılar temsil eden ve **özdeşler** 1'den büyük olan dört temel faktör elde edilmiştir. Bu sonuç, bataryanın görsel bellek ve dikkat fonksiyonlarının dört ayrı boyutta ele alınabileceğini desteklemektedir.

Test puanlarının bu faktörlere yüklenme değerleri, alt testlerin hangi faktörlerle en güçlü ilişkili kurduğunu göstermiştir. Yüklenme değerlerinin geniş bir aralıkta olması, alt testlerin farklı faktörlere katkıda bulunduğunu ve bataryanın çok boyutlu yapıyı doğrulamaktadır. Bu bulgular, bataryanın teorik olarak öngörülen yapıları ölçme yeteneğine sahip olduğunu işaret etmektedir.

Güvenirlik

Bataryanın güvenilirlik (iç tutarlılık, test-tekrar test vb.) bilgileri, orijinal kaynak özetinde açıkça belirtilmemiştir. Psikometrik açıdan tam bir değerlendirme yapabilmek için bu verilerin ek çalmalarla raporlanması gerekmektedir.

Faktör Analizi

Yapılan **faktör analizi**, bataryanın dört ana faktör altında toplandığını ortaya koymuştur. Bu dört faktör, ölçülen görsel bilişsel düzeylerin temel bileşenlerini temsil etmektedir. Faktör yüklerinin dağılımı, ölçek maddelerinin hangi faktörlerle ilişkili olduğunu detaylı olarak göstermektedir:

Birinci Faktöre yüklenme değerleri: .46 ile .88 arasında değişmektedir. Bu faktörün, bataryanın en güçlü ve en geniş varyans açıklayan bileşeni olduğu varsayılmaktadır.

İkinci Faktöre yüklenme değerleri: -.34 ile .78 arasında değişmektedir. Negatif yüklenmeler, bazı maddelerin bu faktörle ters yönde bir ilişki sergilediğini göstermektedir.

Üçüncü Faktöre yüklenme değerleri: -.54 ile .68 arasında değişmektedir.

Dördüncü Faktöre yüklenme değerleri: .48 ile .68 arasında değişmektedir. (Orijinal kaynakta bir faktör tekrar olduğu için bu değerler dördüncü faktör olarak yorumlanmıştır.)

Bu sonuçlar, bataryanın sadece tek bir genel görsel bellek veya dikkat puanı yerine, bu fonksiyonların ayrı ayrı alt bileşenlerini ölçme yeteneğine sahip olduğunu göstermektedir.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme

Format: Batarya (Çeşitli alt testlerden oluşan bir set)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Klinik ve normal popülasyonlar (Özellikle görsel bellek ve dikkat süreçlerinin değerlendirilmesi gereken gruplar).

Yaş Grubu: Yetişkinler ve ergenler (Orijinal çalışmada detaylı yaş aralığı belirtilmemiştir, ancak psikometrik test geliştirme bağlamında genellikle ergenlik sonrası dönem hedeflenir).

Popülasyon Detayları: Orijinal çalışmada, bataryanın geliştirilmesi amacıyla kullanılan örneklemin detayları içerir; genellikle üniversite öğrencileri veya genel yetişkin popülasyonundan oluşur.

Test Metodolojisi: Görsel uyaranların sunumu, kısa süreli saklanması ve hatırlanması gerektiren performans testleri. Batarya, zaman kısıtlamaları ve dikkat dağınıklıkları altında görsel bilgiyi işleme yeteneğini ölçer.

Anahtar Kelimeler

Görsel Biliş, Kısa Süreli Bellek Kapasitesi, Çalışma Belleği, Görsel Tarama, Psikolojik Ölçek Geliştirme, Nöropsikolojik Test, Görsel Kısa Süreli Bellek, Faktör Analizi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Nurhan Er

Yazar ORCID Tanıtıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Bağılı E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazın Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Özellikler & Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2001 (Orijinal yayın yılı)

Kullanım Özellikleri ve Ücret: Orijinal makaleye erişim ve akademik kullanım genellikle Türk Psikoloji Dergisi'nin politikalarına tabidir. Ticari kullanım için yazarlarla iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Orijinal makaleye ait PDF dosyası şu adresten indirilebilir: gorsel-kisa-sureli-bellek-ve-dikkat-fonksiyonlarini-olcmeye-yonelik-bir-bellek-bataryasi-toad.pdf

Referanslar

Er, N. ve Dinç, L. (2001). Görsel Kısa Süreli Bellek ve Dikkat Fonksiyonları Ölçmeye Yönelik Bir Bellek Bataryası Geliştirme Çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 16(47), 35-52. Makalenin çevrimiçi bağlantısı: turkpsikolojiyazilari.com

Görsel Kısa Süreli Bellek ve Dikkat Fonksiyonları Ölçmeye Yönelik Bir Bellek Bataryasının Alt Testleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki batarya alt testleri, orijinal dillerinde korunmuş olup hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

Batarya, Görsel Kısa Süreli Bellek Kapasitesi Testi, Kısa Süreli Görsel Çalışma Belleği Testi, Çekil Belleği Testi, Görsel Dikkat ve Tarama Stratejisi Testleri'nden oluşmaktadır.